H U M A N I S T I S C H E P E R S D I E N S T

Bleyenburgstraat 1,
UTRECHT.

Verschijnt 2 maal per maand. Abonnementsprijs f.3.-- per jaar.
Bij publicaties van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld.
Postgiro: 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht.
Telefoon: 10163 (K-3400).

8 November 1952. 1e jaargang, Nr. 11

VAN ALLE KANTEN.

In de afgelopen weken werd aan de humanistische organisaties en publicaties in ruime mate in de pers aandacht geschonken.
Discussies zijn gaande betreffende:

Eed en Belofte.
De conferentie van het Nederlands Gesprek Centrum.
De opening van "Ellinchem", het kindertehuis van "Humanitas".
En nog altijd over het Internationaal Congres.

EED EN BELOFTE.

In 1950 publiceerde een commissie uit het Humanistisch Verbond een rapport over de kwestie "Eed en Belofte". In dit rapport werd aanbevolen te bevorderen dat een wetswijziging voortaan in alle voorkomende gevallen zonder meer de keus tussen eed en belofte mogelijk zou maken.

Het R.K. Centrum voor Staatkundige vorming heeft hierop thans gereageerd met een publicatie van de professoren Dr. B. van Bilsen O.F.M., Mr. J. Oomen pr. en J.H.A. Vermeulen pr. Zij komen tot de conclusie dat de voorgestelde wetswijziging niet aanvaardbaar is. Principieel immers wordt hier beoogd een volkomen gelijkschakeling voor de wet van een levensbeschouwing, waaruit God afwezig is, met het godsdienstig geloof van de Christen. Daarom moet aan de plechtige menselijke belofte een gelijke waarde worden toegekend als aan de eed. Door deze onderlinge tendenz - aldus genoemde professoren - krijgt een eventueel van humanistische zijde geinspireerd ontwerp tot wijziging der eedswet een geheel eigen kleur, ook al is de wijziging in zichzelf niet onaanvaardbaar.

Het kan niet worden ontkend dat door aanvaarding van de voorgestelde wetswijziging op indirecte wijze wordt medegewerkt aan de bedoelde gelijkschakeling. Het spreekt vanzelf dat er voor de katholieken wel een zeer zwaarwichtige reden aanwezig zou moeten zijn om de kwade gevolgen van deze materiële medewerking op de koop toe te mogen nemen (onderstreping De Maasbode 14/10).

De hoogleraren geven toe, dat indien de humanisten in Nederland door de toepassing van de wet tot onwaarachtigheid/worden gedwongen, er een zeer ernstig kwaad bestendigd zou blijven, indien de wijziging zou worden afgewezen. De wet geeft echter wel degelijk de mogelijkheid tot het kiezen van de belofte. Wanneer het echter gaat over de praktijk van de rechtstoepassing, dan is het zeer zeker niet uitgesloten dat de rechter zich bevoegd acht tot het instellen van enig onderzoek waarom iemand niet bereid is de eed af te leggen. Dat de rechter soms inderdaad weinig bereidheid toont iemand zonder meer tot de belofte toe te laten, schijnt wel niet voor twijfel vatbaar te zijn. De bezwaren, welke in het rapport van het Humanistisch Verbond worden ingebracht tegen de wijze waarop de rechter soms het afleggen

van de belofte bemoeilijkt, schijnen niet geheel ongegrond te mogen worden genoemd.

Aan deze bezwaren behoeft echter niet door de voorgestelde wetswijziging te worden tegemoetgekomen; er zou b.v. een bepaling in de wet kunnen worden opgenomen, dat het de rechter niet geoorloofd is in enig onderzoek te treden naar de oprechtheid van de afgelegde verklaring, voordat de te beëdigen persoon tot de belofte wordt toegelaten - aldus het rapport.

De Twentsche Courant (Oldenzaal) van 18 October wijdt aan dit rapport een waarderend artikel en merkt daarin nog op:

Onze wet laat de niet-gelovige duidelijk voelen dat zij het ongeloof als onjuist erkent; zij stempelt in haar toelating der belofte deze duidelijk als tweede-rangs; de wet erkent de bezwaren van de niet-gelovige tegen de eed, "ontleend aan zijn opvatting omtrent de godsdienst", (en spreekt niet van "bezwaren, ontleend aan zijn levensbeschouwing"). De wet negeert dus in dit opzicht de levensbeschouwing van de humanist (omdat deze God negeert).

Uit het vorenstaande is reeds duidelijk, dat geen enkele christelijke partij haar stem aan dit voorstel(van wetswijziging) kan geven; het is eenvoudig verraad aan God.

De K.V.P. heeft goed werk geleverd met deze principiële studie die voor ons een waarschuwing vormt, dat het ongeloof in het offensief is, en - dat wij ons moeten aaneensluiten, willen wij het weerstaan!

Het Dagblad van Noord-Limburg te Venlo van 17 October maakt de volgende opmerkingen:

Hij (de humanist) zou bij de toepassing van de bestaande wet tot onwaarachtigheid worden verplicht.

Was deze bewering juist, dan zou in dit argument ook voor Katholieken de aanleiding liggen zich te beraden of zij niet mee zouden werken aan de voorgestelde wetswijziging. Kwamen zij tot een bevestigend antwoord, dan zou het kunnen gebeuren dat godloochenaars en katholieken tezamen aansturen op verandering van de wet. Dat zou een soort eensgezindheid zijn, welke méér voorkomt in de practische politiek en dan heel vaak verkeerd begrepen wordt.

Het is heel gemakkelijk b.v. om in de programs van de K.V.P. en de P.v.d.A. overeenkomstige wensen te vinden, naar welker vervulling beide partijen willen streven, maar dat wil helemaal niet zeggen dat men evengoed bij de P.v.d.A. als bij de K.V.P. thuis zou kunnen zijn als het om die actiepunten gaat. Het is inderdaad mogelijk dat achter deze practische punten dezelfde beweegredenen staan - maar het zal veel vaker voorkomen. dat er verscheidenheid van motieven is en men min of meer toevallig slechts een eindje met elkaar opwandelt, om straks weer lijnrecht tegenover elkaar te staan. De katholiek ziet alles in het grote geheel van zijn levensbeschouwing; hij streeft naar de verwezenlijking van een christelijke maatschappij. De socialist heeft andere oogmerken.

xxxxx

"ELLINCHEM".

Bij de feestelijke opening van het kindertehuis van de Vereniging voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag "Humanitas" te Ellecom waren zeer veel belangstellenden, o.a. ook van de Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid en van de vrouwenbonden van het N.V.V. en de Partij van de Arbeid.

Vrijheid en Democratie van 4 October wijdt aan dit feit een hoofdartikel:

Kort na de oprichting van het Humanistisch Verbond hebben wij op verzoek van enkele lezers een beschouwing aan dit Verbond gewijd, met name aan de vraag, of men als politiek liberaal zijn steun aan deze organisatie kon geven, wanneer men het met de geestelijke principes eens is, waarvan het Humanistisch Verbond uitgaat. Principieel -zo betoogden zij- staat deze organisatie open voor alle humanisten in de zin, waarin het Hum. Verbond dit verstaat; de vraag is slechts

of het Humanistisch Verbond zich voldoende vrij zal kunnen houden van bindingen met de politieke partij waartoe de meeste leden schijnen te behoren.

De vorige week is in Ellecom het eerste "humanistische" kindertehuis geopend. Het gaat uit van "Humanitas", de vereniging voor maatschappelijk werk op humanistische grondslag, in het leven geroepen zo niet door het Humanistisch Verbond, dan toch door leidende figuren uit dit Verbond en dus daarmee nauw gelieerd.

Van "Humanitas" is de socialistische oud-minister In 't Veld voorzitter. Dat hij bij deze gelegenheid de openingsrede uitsprak ligt voor de hand. Wij zouden er niet aan denken hieruit enigerlei politieke conclusie te trekken.

Het socialistische Parool echter deelt mee, dat Mr. In 't Veld verwelkomde vertegenwoordigers van verschillende humanistische organisaties en vertegenwoordigers van de vrouwenbonden van N.V.V. en P.v.d.A. Het Vrije Volk tenslotte spreekt van "afgevaardigden van sympathiserende organisaties als het Humanistisch Verbond, het Humanistisch Thuisfront, de vrouwenbonden van het N.V.V., de Partij van de Arbeid en de Arbeiderspers".

De P.v.d.A. wordt in het eigen partij-orgaan een met "Humanitas" sympathiserende organisatie genoemd. Wat moeten de leden van de Prot. christelijke en de rooms-katholieke werkgroepen van de P.v.d.A. hier wel van denken?

En maakt van haar kant "Humanitas" het niet-socialisten niet moeilijk zich tot deze humanistische organisatie aangetrokken te voelen, wanneer P.v.d.A. en Arbeiderspers officieel als sympathiserende organisaties worden vermeld?

En wat te zeggen van het N.V.V., dat "neutraal" heet te zijn, maar ook hier weer in één adem wordt genoemd met P.v.d.A. en Arbeiderspers, sympathiserend met "humanistische" sociale arbeid?

de R.

De Maasbode van 6 October geeft in een artikel "Humanisme en Socialisme" o.m. de volgende opmerkingen:

Is het niet mogelijk - aangezien de P.v.d.A. tot nog toe elke dogmatische verklaring vermeden heeft - haar als een zuiver humanistische (d.w.z. a-religieuze en daarom meestal anti-christelijke) beweging te veroordelen?

Deze vraag stelde Dr. A.v.d.Wey O.Carm. op verzoek van een zielzorger uit een onzer grote steden onlangs in ons blad aan de orde.

Dat het stellen van deze vraag niet ongerechtvaardigd is, moge blijken uit hetgeen kortgeleden bij de opening van het eerste "humanistische" kindertehuis in Ellecom is gebeurd.

(Volgens de uit "Vrijheid en Democratie" (zie boven) overgenomen feiten).

Als men geregeld het Vrije Volk leest is het gesignaleerde feit niet zo schokkend. Het is niet de eerste keer dat de voorliefde van het partij-orgaan voor het humanisme is gebleken.

Gezien het zuiver aards-diesseitig gerichte streven van de socialistische beweging is deze voorliefde voor een eveneens zuiver aards-diesseitig gerichte levensbeschouwing als het Humanisme ook niet zo verwonderlijk. Maar wel is er reden zich af te vragen of het juist is, dat katholieken zich aansluiten bij een partij, waarvan het officiële partij-orgaan zelf thans onomwonden zegt, dat zij is een sympathiserende organisatie van een humanistische instelling.

Voor wat het N.V.V. betreft geldt nog steeds het bisschoppelijk verbod, waarover de voorzitter van het N.V.V., de heer Oosterhuis, zich onlangs op het N.V.V.-congres te Scheveningen weer fel verontwaardigd toonde.

In het licht van het boven gesignaleerde feit zal het handhaven van het bisschoppelijk verbod in kwestie de heer Oosterhuis wellicht wat meer begrijpelijk voorkomen.

Het Vrije Volk van 8 October reageert op deze uitlatingen o.m. als volgt:

Het is de vergissing van onze verslaggever, die deze bezorgdheid heeft gaande gemaakt. De opening van het kinderhuis is bijgewoond door een vertegenwoordiger van de humanistische werkgemeenschap in de P.v.d.A. Het ligt op de weg van deze groep zich te interesseren voor en te sympathiseren met alles wat er aan ernstig werk onder het humanistische deel van ons volk tot stand komt. Het partijbestuur echter heeft zich niet doen vertegenwoordigen.

Humanitas is n.l. een stichting op levensbeschouwelijke grondslag en geen politieke, socialistische organisatie. En de P.v.d.A. is een politieke partij, die noch op humanistische, noch op prot.christelijke. noch op r.k. grondslag staat en geen bijzondere voorliefde heeft voor een "aards-diesseitig gerichte levensbeschouwing", zoals de Maasbode in haar koeterwaals insinueert.

Het N.V.V. is een organisatie, die op het sociale terrein haar vele taken vindt. Het heeft geen levensbeschouwelijke werkgemeenschappen maar staat voor iedereen open. Zijn belangstelling voor allerlei vormen van sociale arbeid drukt geen voorkeur voor een bepaalde levensbeschouwing uit, want het N.V.V. heeft op dat gebied geen voorkeur. Maar als het een voor de katholieken verboden organisatie is, wat is dan de zin van het verwijt, dat het zich bij de voltooiing van een belangrijk stuk sociaal werk in andere dan katholieke kring laat vertegenwoordigen? Op het terrein van katholiek sociaal werk wordt het als een ongewenste vreemdeling geweerd. Men zet de zaken op hun kop als men zegt: zie je wel, hoe eenzijdig het N.V.V. is?

xxxxxxx

INTERNATIONAAL CONGRES.

Op de reacties welke er in de grote pers naar aanleiding van het Internationale congres in Augustus in Amsterdam gehouden, zijn verschenen(wij gaven deze merendeels in extenso weer in onze bulletins 8 en 9), heeft men van verschillende zijden weer gereageerd. Het opmerkelijke artikel van pater v.d.Wey in het Eindhovens Dagblad gaven wij op de eerste bladzijde van ons vorige bulletin. Hieronder volgen nog enige aanhalingen:

Vrijheid en Democratie van 8 September 1952.

Een van de kenmerken, welke wij altijd in de liberale gedachte van zo grote betekenis vinden, is de verdraagzaamheid. Men zegt vaak: daar hoeft de liberale partij, de V.V.D. niet meer voor op te komen. Die verdraagzaamheid is gemeengoed geworden van het Nederlandse volk, ook al door de totstandkoming van onze Nederlandse staat.

Stellig zit daar een grote waarheid in, maar toch blijft het bij herhaling noodzakelijk om voor de verdraagzaamheid op de bres te staan.

Is er dan nog zodanige onverdraagzaamheid, dat dit thans opnieuw onderstreept moet worden? Het antwoord moet helaas bevestigend luiden.

Hoe men ook tegenover het humanisten-congres mag staan, dat dezer dagen in Amsterdam gehouden is, of men er met instemming van kennis neemt wat daar naar voren is gebracht, of bezwaren heeft tegen bepaalde opvattingen, zonder twijfel zal elk liberaal met verbazing en ontsteltenis kennis nemen van het hoofdartikel, dat over de Humanisten dezer dagen in het r.k. dagblad "De Tijd" geschreven is.(Volgt aanhaling, zie bulletin H.P. Nr.8).

Deze toon, deze onverdraagzaamheid roept waakzaamheid op. Het ademt een sfeer van ketterjacht, die on-liberaal, on-Nederlands is, op het gebied van de religie.

In "Elsevier's Weekblad" van 20 September reageert P.D. van Royen, Remonstrants predikant te Driebergen, als volgt:

Het artikel "Stormloop der Humanisten" in E.W. van 30 Augustus j.l. toont eenzelfde wanbegrip als de ministeriële uitspraak, dat het Hum. Verbond "stenen voor brood" zou geven. Het siert de betreffende minister, dat hij de regering op het zo pas gehouden internationaal congres heeft vertegenwoordigd. Zijn houding getuigt van sportiviteit en van inmiddels ontstaan begrip voor de grote betekenis van het Humanisme als volwaardige geestelijke richting in de cultuur van beschaafde naties.

Ondergetekende is predikant en deelt dus de waardering van de schrijver voor "oude ervaring" en "godsvertrouwen". Doch groot en toenemend is het aantal mannen en vrouwen, die in godsdienst niet het middelpunt van hun wereldbeschouwing en levenshouding kunnen vinden. Cok E.W. telt dezulken onder deszelfs medewerkers! Naar onze mening getuigt het van on-evangelistische bekrompenheid, de waarde en de volwaardigheid van het moderne, a-religieuze Humanisme te miskennen. De ruime geest, welke E.W. kenmerkt, doet mij vertrouwen, dat de redactie een vertegenwoordiger van het Humanistisch Verbond in de gelegenheid zal stellen, aan de lezers de beginselen en de doelstellingen van het Humanisme te verduidelijken. (Dit zal inderdaad geschieden; Red.E.W.).

Fries Dagblad van 15 September onder de titel "Neutraliteit" o.m.

In Amsterdam is een internationaal congres gehouden van Humanisten. Een eerlijk congres. Want zonder er doekjes om te winden hebben de mannen en vrouwen die hier bijeen waren het gezegd, dat zij de godsdienst uit de tijd achten. Zij willen niet weten de waarheid dat alléén Jezus Christus de Waarheid is. Zij willen hem hoogstens erkennen als een mens van bijzondere kwaliteiten. Zij beweren, dat de nieuwe tijd eigenlijk geen plaats meer heeft voor het geloof in een Almachtig God. Zij zeggen neen tegen de Kerk, tegen het Evangelie, tegen Christus. En zij hebben dat zonder aarzeling gezegd. Dat neen is hun uitgangspunt.

Nu heeft het R.K. dagblad "De Tijd" een scherpe kritiek geleverd op dit congres en het streven der Humanisten.

De liberale Nieuwe Rott. Crt. komt tegen die kritiek in verzet. Het blad vond de kritiek beneden peil, naar vorm en inhoud; zo hoort men niet te polemiseren, oordeelt de N.R.C.

En tegelijk verklaart het blad, dat het geen partij kiest voor of tegen het Humanisme of tegen de leringen en verklaringen van het Amsterdams congres. Het blad heeft alleen maar smart om de wijze, waarop De Tijd heeft gereageerd.

Dat is het typische neutralisme, waarmee het liberalisme ons volk heeft vergiftigd. In de bloeitijd van dat liberalisme als politieke richting verklaarde een Kamerlid, dat men niet aan de man voor de klas in de lagere school moest kunnen horen of hij Christen, Jood of Mohammedaan was. En als geestelijke stroming heeft het liberalisme altijd weer zijn kracht gezocht in de onthouding, wanneer het ging om het grote ja en het grote neen. En omdat dit in de school, in de pers, in de wetenschap, in de cultuur zoveel mogelijk is doorgevoerd, daardoor zijn er zoveel gezinnen, groepen en kringen, waar men dit neutralisme als vanzelfsprekend aanvaardt.

..... een nette levenshouding, waarbij men een oordeel, en soms een zeer gedecideerd oordeel heeft over de geheelonthouding, dirigisme, de derde macht, de derde weg, het amateurisme in de sport, de omzetbelasting en nog honderd dingen meer, maar op de grote vraag, die voor tijd en eeuwigheid beslist: "Wat dunkt U van de Christus" rustig invult: geen mening.

In het "Weekblad van de Nederlandse Protestantenbond" zegt Dr. H. Faber:

Wij kunnen ons vergissen, maar wij hebben de indruk dat de gezindheid op dit congres uit zuivere motieven werd gevoed, maar dat

men toch te veel zich in de "oppervlakte" bewoog om werkelijk bevrijdende en richtinggevende woorden te kunnen spreken.

Het humanisme is voor onze wereld een zaak van gewicht geworden. Maar of men het op deze wijze kan dienen en levend maken? Wij hebben het gevoel dat men het zo nooit tot een kracht in de geweldige zuigingen van onze tijd kan maken. Vooral wat men over de religie heeft gezegd moet hen, die leven uit de hoop op een religieuze vernieuwing in Europa, teleurstellen.

Het Amerikaanse weekblad TIME van 1 September gaf een kolom over het congres, waar bijeenkwamen " people, who call themselves "Humanists" nowadays, generally having a vague but smiling faith in human progress, an awed respect for natural science and psychology, and a strong conviction that man can get along in this world without God.

To streamline the religious approach, Huxley outlined a new faith of the future: "Evolutionary humanism .... firm yet flexible, simple yet rich and capable of development ..... We now live in a technological and rationalist age. The next phase of history could and ..... should be a humanist phase".

After Huxley's talk the humanists sat down to evaluate this thesis. There was vague disagreement. Some felt that any religion - even a humanist variety - is unscientific. Others doubted that evolutionary humanism would readily attract converts. A French delegate put his finger on a traditional humanist problem. "What troubles me", he said, "is that we're in the clouds".

xxxxxx

Humanistisch Verbond en "Humanitas".

De afdeling Humanitas van Den Haag en de Haagse Gemeenschap van het Humanistisch Verbond hebben in nauwe samenwerking een bazar georganiseerd, welke gehouden werd in het Anker Clubhuis. De opbrengst is bestemd voor het verlenen van materiële en geestelijke hulp aan in nood verkerende buitenkerkelijke Hagenaars. Door de bazar in het Anker Clubhuis te houden hoopte men tevens belangstelling voor het Anker clubwerk te wekken.

Er waren vele stands voor de verkoop van door de leden gemaakte nuttige en fraaie zaken, voorts een boekenstand, theeschenkerij en enkele amusements-stands. Het geheel maakte een zeer fleurige en goed verzorgde indruk.

De officiële opening vond plaats op 1 November door de wethouder van Sociale Zaken van Den Haag, de Heer C.H.P.W. van den Oever. Na een openingswoord van de voorzitter van afd. Den Haag van Humanitas de Heer Treurniet, gaf de Heer Gevers Deynoot, secretaris van de Sociale Raad in de gemeente den Haag in enkele woorden van zijn belangstelling blijk. Namens het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond gaf de Heer J. Bijleveld uiting aan zijn waardering voor het tastbare blijk van samenwerking tussen H'tas en H.V. Daarna kreeg de Heer van den Oever het woord, die in een zeer prettig toespraakje het belang van de combinatie van materiële en geestelijke verzorging onderstreepte.

xxxxxx

Humanistisch Verbond

De Verbondsvoorzitter, Dr. J.P. van Praag hield te Groningen voor de gemeenschap een rede over "Rede, Recht en Religie in het moderne Humanisme".

Het Vrije Volk gaf van die rede een verslag en leidde dat in met de volgende woorden:

"Wanneer de Heer Algra in de Tweede Kamer de vraag stelt, waaraan het Humanistisch Verbond het recht ontleent op te treden namens het buitenkerkelijke volksdeel en daarbij wijst op het feit, dat de voorzitter van dat Verbond, Dr.J.P. van Praag in Groningen moest spreken voor slechts vijftig belangstellenden, dan kan aan hem en aan / die blijkbaar de belangrijkheid van een beweging in de eerste plaats meten naar getallen, worden medegedeeld, dat het er Zondagochtend ongeveer tweehonderd waren, die naar deze algemeen voorzitter kwamen luisteren".

EXTRA BULLETIN

VORMINGS- EN HERINNERINGSBIJEENKOMSTEN VAN HET HUMANISTISCH THUISFRONT VOOR MILITAIREN.

Het Humanistisch Thuisfront maakt een aanvang met vormings- en bezinningsbijeenkomsten voor militairen, waarvan de eerste twee zullen plaatsvinden resp. van 17 t/m 20 November en van 24 t/m 27 November 1952.

De bijeenkomsten worden gehouden in het Conferentie-Oord "De Ark" te Nunspeet, Belvedèrelaan 14.

Het doel van de bijeenkomsten is door een samenzijn, waarin gesprekken, culturele vorming, practische arbeid, spel en sport ieder een plaats hebben, bij te dragen tot de innerlijke ontwikkeling en geestelijke ontplooiing van de deelnemers.

Het programma omvat o.m. gesprekken over levensproblemen, voordracht, muziek, film en handenarbeid, zoals pottenbakken, boetseren, plastische houtbewerking etc.

De bijeenkomsten duren vier dagen.

Van de zijde van het Ministerie van Oorlog zal aan militairen, die aan deze bijeenkomsten wensen deel te nemen, uitzonderingsverlof worden verleend. De bijeenkomsten zijn gratis, behoudens, dat door de militairen zelf de reiskosten moeten worden betaald. Bedragen de reiskosten meer dan f.2.50, dan wordt het meerdere door het Thuisfront vergoed.

Militairen, die aan één van deze bijeenkomsten wensen deel te nemen, kunnen zich onder vermelding van naam, rang, legernummer, onderdeel en garnizoen, aanmelden bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Thuisfront, Hekelveld 16 te Amsterdam-C., telefoon Nr. 38583.

Voor de eerste bijeenkomst moeten de aanmeldingen uiterlijk 13 November zijn ontvangen, voor de tweede bijeenkomst uiterlijk 18 November 1952.